

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa M. i K. K.

przeciwko P. O.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 czerwca 2010 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 24 lutego 2010 r.,

- 1) oddała zażalenie;**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powódek kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 24 lutego 2009 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę P. O. o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 13 maja 2009 r., sygn. akt I ACa .../09 z powództwa M. K. i K. K. o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli. Pozwany wniesioną skargę oparł na podstawie wznowienia przewidzianej w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz w art. 403 § 2 k.p.c. wskazując, że z uzyskanego przez niego odpisu aktu notarialnego zawartego między stronami wynika, że dokument ten nie zawiera paraf na niektórych stronach, co świadczy o niezawarciu między stronami umowy przedwstępnej. Ponadto wskazał, że powódka oraz notariusz znały się już przed sporządzeniem aktu notarialnego z racji dokonywania czynności notarialnych w kancelarii notarialnej notariusz E. D. Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone w całości przez pozwanego, który wniósł o jego uchylenie, zarzucając naruszenie art. 410 § 1 k.p.c. w zw. z art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 403 § 2 k.p.c., art. 95 i art. 112 ustawy prawo o notariacie oraz art. 92 § 1 pkt 8 i art. 93 ustawy prawo o notariacie w zw. z art. 58 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Badanie dopuszczalności wznowienia postępowania w sprawie polega zarówno na kontroli, czy wskazane przez skarżącego okoliczności dają się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, jak również wymagane jest ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje. W konsekwencji tego zapatrywania przyjmuje się, że skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu, jeżeli w okolicznościach konkretnej sprawy sprecyzowana przez stronę podstawa nie zostanie przez sąd stwierdzona. Pogląd ten dominuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. postanowienia: z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNP 2001, nr 4, poz. 133; z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZ 130/03, niepubl.; z dnia 26 marca 2004 r., IV CZ 29/04, niepubl.; z dnia 31 marca 2004 r., III CZ 13/04, niepubl.; z dnia 22 lipca 2004 r., IV CO 10/04, niepubl.; dnia 19 maja 2005 r., II CZ 41/05, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06, niepubl.; z dnia 30 maja 2007 r., I CZ 40/07, niepubl. oraz

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, niepubl.) i podziela go skład orzekający. Samo powołanie się na odpowiedni przepis kodeksu postępowania cywilnego, dopuszczający możliwość wznowienia postępowania – na przewidzianej w nim podstawie - nie czyni zadość wymaganiu w postaci oparcia skargi o ustawową podstawę wznowienia.

Na wstępie dalszych rozważań należy zauważyć, że skarga o wznowienie postępowania została oparta na logicznie sprzecznych twierdzeniach pozwanego dotyczących okoliczności sporządzenia aktu notarialnego z dnia 28 maja 2003 r., tj. na twierdzeniu, że strony podpisały akt notarialny bez parafowania wszystkich stron, co powoduje nieważność tak sporządzonego aktu notarialnego oraz na twierdzeniu, że skoro na odpisie aktu notarialnego, załączonego do skargi o wznowienie postępowania, brak jest wszystkich paraf to znaczy, że treść tego dokumentu została przerobiona. To drugie twierdzenie zakłada, że w chwili sporządzenia aktu notarialnego strony uczestniczące w tej czynności złożyły parafy na wszystkich kartach aktu notarialnego.

Skarżący dla uzasadnienia skargi o wznowienie postępowania wskazał nowy dowód w sprawie - odpis z oryginału aktu notarialnego z dnia 28 maja 2003 r., który powstał w dniu 30 listopada 2009 r., czyli już po zakończeniu postępowania w sprawie. Środka dowodowego powstałego po wydaniu prawomocnego wyroku nie zalicza się do kategorii tzw. nowości, których ujawnienie może uzasadniać wznowienie postępowania w sprawie. Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c., podstawą wznowienia może być późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Muszą to być okoliczności istniejące już w czasie trwania prawomocnie zakończonego postępowania, ale wówczas stronie nieznane i tym samym niemożliwe do wykorzystania przez nią w tym postępowaniu. Muszą one przy tym dotyczyć podstawy faktycznej żądania albo uzasadniać obronę przed żądaniem. Jednocześnie nie uwzględnia się tu okoliczności wynikających już z materiału procesowego, jeżeli pominięte zostały przez stronę na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania. Podstawę wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. mogą stanowić środki dowodowe nie tylko nieujawnione, ale nieujawnialne, tj. takie, o których istnieniu

strona nie wiedziała i wiedzieć nie mogła. Fakty ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać, nie są objęte hipotezą wskazanego przepisu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 marca 2005 r., III CZP 134/04 LEX nr 151652, z dnia 19 sierpnia 2009 r., III CZ 28/09, niepubl.). Nie jest wykryciem okoliczności faktycznej, stanowiącej według art. 403 § 2 k.p.c. podstawę wznowienia, powołana przez pozwanego okoliczność braku paraf na części stron oryginału aktu notarialnego. Jeżeli bowiem stan taki istniał w chwili sporządzenia aktu notarialnego – abstrahując w tym miejscu od możliwości przerobienia tego dokumentu - to była to okoliczność znana pozwanemu w czasie, gdy toczyło się postępowanie sądowe zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego. Pozwany brał bowiem udział w czynności notarialnej polegającej na sporządzeniu aktu notarialnego. W sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem pozwany mógł więc podnosić okoliczność, że na oryginale aktu notarialnego nie było wszystkich paraf.

Podstawy wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. nie stanowi także okoliczność znajomości pomiędzy powódką i notariuszem, na którą powołuje się skarżący, gdyż nie jest to okoliczność, która w świetle prawa materialnego ma znaczenie dla oceny ważności aktu notarialnego. Zgodnie z art. 84 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (t.j. Dz. U. z 2008 r., Nr 189, poz. 1158) notariuszowi nie wolno dokonywać czynności notarialnych, które dotyczą: 1) samego notariusza; 2) jego małżonka; 3) krewnych lub powinowatych notariusza w linii prostej bez ograniczenia stopnia, a w linii bocznej krewnych i powinowatych do trzeciego stopnia włącznie; 4) osób związanych z notariuszem z tytułu przysposobienia, opieki, kurateli lub będących w bliskim z nim stosunku. Skarżący ograniczył się do twierdzenia, że po wydaniu prawomocnego wyroku udało się dodatkowo pozyskać informacje, z których wynika, że zeznania świadka notariusz E. D. oraz powódek nie są prawdziwe odnośnie do faktu zawarcia znajomości w związku z dokonywaniem licznych czynności notarialnych.

Pozwany w skardze o wznowienie postępowania powołał się także na podstawę wznowienia przewidzianą w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. Zasadnie podniesiono w zażaleniu, że oparcie skargi o wznowienie postępowania na wskazanej wyżej podstawie wznowienia nie wymaga przedstawienia prawomocnego wyroku skazującego za popełnienie przestępstwa

polegającego na podrobieniu albo przerobieniu dokumentu. Brak jest również jakichkolwiek ograniczeń dowodowych dotyczących możliwości wykazywania faktu podrobienia albo przerobienia dokumentu. W skardze nie zostały jednak wskazane żadne okoliczności dotyczące przerobienia treści aktu notarialnego. Tym samym brak jest podstaw do przyjęcia, że wypis aktu notarialnego, na którym był oparty prawomocny wyrok zaskarżony skargą o wznowienie postępowania, nie odpowiadał treści oryginału aktu notarialnego podpisanego przez strony, lecz był sporządzony na podstawie dokumentu przerobionego. W konsekwencji uzasadniony jest wniosek, że wskazane przez pozwanego okoliczności nie odpowiadały podstawie wznowienia określonej w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c.

Uwzględniając powyższe, postanowienie Sądu Apelacyjnego w przedmiocie odrzucenia skargi jako niedopuszczalnej należy uznać za trafne. Samo sformułowanie podstawy wznowienia postępowania w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza bowiem, że skarga oparta została na ustawowej podstawie wznowienia. Należy podkreślić, że okoliczność dokonywania wstępnego badania dopuszczalności wznowienia na posiedzeniu niejawnym nie stanowi ograniczenia praw strony, w tym zasady jawności postępowania. Rozróżnienie między odrzuceniem i oddaleniem skargi o wznowienie postępowania powinno bowiem przebiegać w ten sposób, że jeżeli nie istnieją ustawowe podstawy wznowienia, co możliwe jest do ustalenia już na etapie badania skargi po jej wniesieniu, a nie dopiero w czasie badania skargi na rozprawie, następuje odrzucenie skargi.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy oddalił zażalenie jako bezzasadne na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 i § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).